

PINLIG KRIG

om jugoslavisk
krigsminnesmerke

ØRLAND (Dagbladet): Minnesmerket som skulle hedre alle jugoslaviske krigsfanger i Hovde leir på Ørlandet, har fått en påskrift om at det er reist

til minne om serbere og russere. Det til tross for at det også var kroater og andre jugoslaviske fanger på Ørlandet.

Av KJELL-IVAR MYHR

Norsk-Jugoslavisk Samband, som har reist minnesmerket, kritiseres nå for å ta parti i krigen i det tidligere Jugoslavia.

Etter manges mening er minnesmerket første tegn på at Norsk-Jugoslavisk Samband er i ferd med å gå i full oppløsning. Krigen i det tidligere Jugoslavia har ført til splid også i landets norske venneforening.

I stillhet

Helt siden 1987 har Norsk-Jugoslavisk Samband samlet inn penger for å reise minnesmerket. Meningen var at det skulle hedre alle jugoslaver som tyskerne holdt fanget i leiren.

For få dager siden ble minnesmerket avduket i all stillhet. Da viste det seg til manges forskrekkelse at det har fått påskriften: «Minne om serbere og russere i tysk fangenskap, Hovde leir 1942-1945».

– Dette er direkte pinlig. Tidligere har foreningen helt konsekvent brukt betegnelsen «jugoslav». Da er det helt utrolig at de i dagens opphetede situasjon skriver «serbere». Det hjelper ikke at man under og like etter krigen sa serbere om alle jugoslaver. I dag vet vi bedre, sier Ragnar Jenssen (47), til daglig kulturkonsulent i Ørland kommune.

Han har vært medlem av venneforeningen i over ti år.

Tar parti

– Offisielt er styret i Norsk-Jugoslavisk Samband nøytralt i forhold til partene i krigen, men i praksis har det tatt stilling for serberne. Det viser dette minnesmerket helt tydelig.

Jenssen mener at styret også på andre måter har vist at det har tatt stilling i krigen. Blant annet skal det kun ha forholdt seg til serbiske medlemmer av venneforeningen. Kontakten med folk fra den andre parten i krigen skal ifølge Jenssen være brutt.

– Jeg har vært i kontakt med venneforeningen i Zagreb. De har ikke hørt et

Ragnar Jenssen beskylder styret i Norsk-Jugoslavisk Samband for å ta parti i krigen i tidligere Jugoslavia, på grunn av teksten på det omstridte minnesmerket på Ørlandet. (Foto: Tom E. Østhuus).

ord fra styret i Norge etter at krigen startet. De har ikke engang fått svar på sine telefonhenvendelser, og føler derfor at de blir direkte motarbeidet, sier Ragnar Jenssen.

Han er redd hele det Norsk-Jugoslaviske Sambandet går i oppløsning. Selv vil han melde seg ut hvis styret ikke snart endrer kurs, og han er sikker på at flere vil gjøre det samme.

Jugoslavia-venner reagerer

TRONDHEIM (Dagbladet): Jugoslavia-vennene Bjartmar Gjerde og Per Borten reagerer begge på at bare serbere og russere er hedret på det nye minnesmerket over jugoslaviske krigsfanger på Ørlandet.

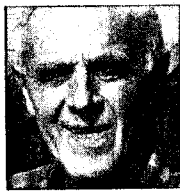
– Nei, dette synes jeg er merkelig, sier Bjartmar Gjerde.

– Jeg vet det var mest serbere blant de jugoslaviske krigsfangene i Norge, men jeg mener uansett at det må være prinsipielt galt å reise et minnesmerke bare for serbere og russere.

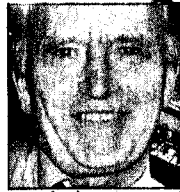
Gjerde sier de i vennsaksarbeidet hele tida har brukt beteg-

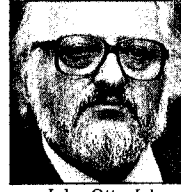
Jugoslavia-vennene Bjartmar Gjerde

...og Per Borten reagerer på minnesmerket.

Jugoslavia-venner er også Thorvald Stoltenberg

...og Jahn Otto Johansen.

nelsen «jugoslav», og at de ikke har skilt mellom de ulike republikkene.

– Slik situasjonen nå har utviklet seg i det tidligere Jugoslavia, er dette ikke tidspunktet for å reise et minnesmerke bare over serbere og russere. Jeg synes

dette er veldig beklagelig.

– Det var en pussig og overraskende påskrift. Hvorfor er bare serbere og russere nevnt? spør tidligere statsminister Per Borten.

– Det var riktignok flest serbere blant de

jugoslaviske krigsfangene i Norge, men det kom da andre også. Det er klart alle burde vært hedret på et slikt minnesmerke, sier Borten.

Svært mange kjente nordmenn har vært engasjert i vennsaksarbeidet mellom Norge og Jugoslavia.

I tillegg til Gjerde og Borten, har også kjente navn som Jahn Otto Johansen, Reidar Hirsti, Tor Aspengren, Albert Nordengen, Helge Seip, Thorvald Stoltenberg, Osmund Faremo og Andreas Cappelen vært engasjert i dette arbeidet.

– Tar ikke parti

ØRLAND (Dagbladet): Gullbjørg Hegvik Hansen, som er leder av Norsk-Jugoslavisk Samband og bor på Ørlandet, avviser at de tar parti i krigen i det tidligere Jugoslavia.

– Vi bruker betegnelsen «serbere og russere» på minnesmerket fordi 98,5 prosent av alle jugoslaviske krigsfanger i Norge var serbere. I tida under og etter krigen sa vi dessuten serbere om alle jugoslaver, sier Hegvik Hansen og viser til at det like etter krigen ble reist en minnestøtte på Ørland kirkegård der det også er brukt betegnelsen «serbere».

– Situasjonen i dag er vel en ganske annen enn like etter krigen?

– Hvis folk absolutt vil, er det klart de kan oppfatte minnesmerket som at vi tar parti i krigen, men det gjør vi altså ikke. Jeg kan heller ikke se at tidspunktet for avdukingen er galt. Det er femti år siden de første fangene kom til Ørlandet, og vi har jobbet med å få reist minnesmerket helt siden 1987.